

Název, abstrakt a klíčová slova v českém jazyce

Dispozitivní právní normy

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá způsoby rozlišování kogentních a dispozitivních norem. Práce zkoumá základní teoretickoprávní aspekty dispozitivních a kogentních norem a jejich souvislosti s právem soukromým a veřejným a právem autonomním a heteronomním. Dále bylo prozkoumáno také postavení autonomie vůle v systému hodnot soukromého práva a její souvislost s dispozitivními normami, které jí prostřednictvím autonomního práva poskytují prostor. Na základě analýzy jednotlivých přístupů k posuzování charakteru právních norem pak práce dospívá k vytvoření vlastního testu kogentnosti. Tento test kogentnosti je rozdělen na dvě části. První část vychází z analýzy strukturních prvků normy, která musí být provedena za účelem prvotního přiblížení se charakteru normy. Analýza strukturních prvků umožňuje totiž provést určité rozdělení norem na kogentní a dispozitivní bez nutnosti porovnávání hodnot. Druhá část tohoto testu kogentnosti se zaměřuje na telologicko-axiologický výklad a vyzdvihuje nutnost respektovat autonomii vůle. Je nutné najít účel normy a zjistit, jaké hodnoty jsou jí chráněny. V případech, kdy se jedná o hodnoty, od kterých je za určitých okolností možné se určitým způsobem odchýlit, je pak nutné zajistit ochranu autonomie vůle prostřednictvím testu proporcionality. Dále diplomová práce zkoumá postoje, které k rozlišování charakteru norem zaujímá judikatura. Práce dochází ke zjištění, že rozhodnutí soudů týkající se kogentnosti či dispozitivnosti norem jsou velmi málo odůvodněná a soudy dospívají ke svým rozhodnutím na první pohled arbitrárně a bez jakékoli možnosti soudního dialogu. Případným řešením této situace je univerzální přijetí prací navrhovaného testu kogentnosti. Jeho univerzální přijetí by zvýšilo kvalitu odůvodnění soudních rozhodnutí a umožnilo účastníkům řízení polemizovat s názory soudů na základě jednoznačných a předem daných kritérií.

Klíčová slova: dispozitivnost, kogentnost, dispozitivní a kogentní právní normy, test proporcionality, interpretace